

آداب معاشرت اسلامی؛ از آداب سلام تا حد و مرز دست دادن

اسلام برای تحکیم و تقویت دوستی‌ها و رابطه‌ها به سلام دادن و مصافحه سفارش زیادی کرده، چون خوشرویی و چهره‌گشاده و بشاش‌کینه و کدورت را می‌زداید و دوستی و خیر و برکت به ارمغان می‌آورد.

اسلام برای تحکیم و تقویت دوستی‌ها و رابطه‌ها به سلام دادن و مصافحه سفارش زیادی کرده، چون خوشرویی و چهره‌گشاده و بشاش‌کینه و کدورت را می‌زداید و دوستی و خیر و برکت به ارمغان می‌آورد.

به گزارش خبرگزاری مهر، پیوندهای اجتماعی نیازمند تحکیم است و استوارسازی این رشته‌ها با کلی‌گویی به دست نمی‌آید. باید نمونه‌های عملی و مصداق‌های خاص و روشن ارائه شود تا مرزهای دوستی و پیوندهای عاطفی استوارتر گردد و پایدار بماند، "سلام" و دست دادن یکی از این امور است.

نخستین علامت صداقت و برادری و مودت "سلام دادن" است و در پی آن، دست دادن و مصافحه. دو نفر را تصور کنید که به یکدیگر می‌رسند، آشنا و دوست هم هستند در این برخورد بهتر است نخستین کلامشان چه باشد؟ آیا مناسب‌تر از سلام چیزی سراغ دارید؟

سلام، اطمینان به طرف مقابل است که هم سلامتی و تندرستی تو را خواستارم هم از جانب من آسوده باش و مطمئن که گزند به تو نخواهد رسید من خیرخواه تو هستم نه بدخواه و کینه‌ورز و دشمن. نیز نوعی درود و تحیت اسلامی است که دو مسلمان به هم می‌گویند. این معنای شعار اسلامی سلام است.

دست دادن و دست هم را صادقانه به گرمی فشردن، نشان دیگری از محبت و صمیمیت و خیرخواهی است و دلها را به هم نزدیکتر و محبت‌ها را بیشتر می‌سازد. تماس دو دست قلبها را نیز به هم نزدیکتر می‌کند.

سلام نام خداست و تحیت الهی سفارش پیامبر (ص) است و امامان تا آنجا که فرموده‌اند؛ اگر کسی پیش از سلام شروع به سخن کرد جواب ندهید. در حدیث دیگری امام صادق (ع) از قول خداوند نقل می‌کند که: «بخیل کسی است که از سلام دادن به دیگری بخل ورزد».

سلام دادن به دیگری نه تنها چیزی از قدر و جایگاه انسان نمی‌کاهد و هیچ‌گونه ضرر و زیان مادی، پولی، آبرویی و... ندارد، بلکه محبت آور و صفابخش است و خداپسند و سیره رسول اکرم (ص) و روش و منش اولیای الهی است. به علاوه نشانه‌ای از تواضع و فروتنی و نداشتن کبر است. انسانهای متواضع نه تنها زبان نمی‌بینند بلکه عزت و محبوبیت هم پیدا می‌کنند. امام صادق (ع) فرمود: «از نشانه‌های فروتنی این است که به هر کس که برخورد می‌کنی سلام دهی. پیامبر اکرم (ص) فرمود: هرگاه یکدیگر را دیدار کردید با سلام و دست دادن با هم دیدار کنید».

ادب و آداب سلام کردن

سیره پیامبر خدا (ص) آن بود که به هر که می‌رسید حتی کودکان ابتدا به او سلام می‌کرد به خصوص در مورد سلام دادن به کودکان می‌فرمود پنج صفت است تا زنده‌ام آنها را رها نخواهم کرد یکی هم سلام دادن به کودکان است تا پس از من سنت گردد. این خصلت خجسته از اخلاق حسنه و روحیه پاک و تواضع او سرچشمه می‌گرفت.

سلام را باید آشکارا، بلند و با صدای رسا ادا کرد. احادیث زیادی با عنوان الجهر بالسلام و "افشا سلام" آمده که سفارش اکید دارد که سلام‌ها، رسا و بلند باشد نه زیر لب و آهسته و نامفهوم و ناقص. جواب سلام نیز باید همین‌گونه باشد، یعنی بلند و واضح، تا طرف بشنود.

اگر در برخورد با دیگران یا ورود به جلسه ای و..... سلام آهسته بگویید شاید سلامتتان شنیده نشده باشد با اینکه شما سلام کرده اید ولی به دلیل سروصدا یا جمع نبودن حواس یا هر عامل دیگر سلامتتان را نشنوند شما را بی ادب و بی اعتنا خواهند شمرد و متکبر خواهند پنداشت یا اگر سلام دیگری را جواب دهید اما آهسته و زیر لب به گونه ای که نفهمد و نشنود شاید پیش خود فکر کند مساله ای یا خصومتی پیش آمده یا شما سر سنگین و متکبر شده اید که حتی جواب سلامش را هم نمی دهید یا با دشواری و بی علاقه ای جواب می دهید.

مصافحه هم دوستی آور، کدورت زا و محبت آفرین است ما علاقه خود و صمیمیت را با دست دادن ابراز می کنیم. بر عکس اگر با کسی کدورت و دشمنی داشته باشیم از دست دادن با او پرهیز می کنیم. به همین خاطر این دستور مقدس و پر برکت اسلامی در تحکیم رابطه های دوستی و اخوت ثمر بخش است.

امام باقر(ع) فرمود؛ هر دو نفر مومنی که با هم دست بدهند دست خدا میان دست آنان است و دست محبت الهی بیشتر با کسی است که طرف مقابل را بیشتر دوست بدارد.

دست دادن نیز همچون سلام ادب و آدابی دارد. یکی از آنها پیوستگی و تکرار است. در يك سفر و همراهی و دیدار حتی چند بار دست دادن نیز مطلوب است. همچنین هنگامه مصافحه، طول دادن و دست را زود عقب نکشیدن از آداب دیگران سنت اسلامی است. در مصافحه پاداش کسی بیشتر است که دستش را بیشتر نگه دارد.

دست دادن با نامحرم در معاشرت ها

بر اساس مکتبی بودن مرز دوستی ها و رابطه ها و معاشرت ها، دست دادن با نامحرم چه زن و چه مرد حرام است و صرف دوستی و رفاقت و آشنایی و همکاری بودن یا ملاحظات سیاسی و دیپلماتیک در سفرهای خارجی و دیدارهای رسمی دلیل نمی شود که کسی با نامحرم و اجنبی مصافحه کند. روشنفکر مابی در این مساله جایی ندارد. رسول خدا(ص) فرمود؛ با زنان دست نمی دهم البته با زنان نامحرم.

منابع:

سفینه البحار، محدث قمی، ج 1

میزان الحکمه، ری شهری، ج 4

- بحار الانوار، ج 73

- اصول کافی، ج 2

- کنز العمال، حدیث 475